

Finansutskottets betänkande

1981/82:41

om vissa kommittéfrågor (prop. 1981/82:150 bil. 3)

I proposition 1981/82:150 bilaga 3 Vissa kommittéfrågor har regeringen (budgetdepartementet) efter föredragning av statsrådet Olof Johansson berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som anförts i propositionen.

Propositionen

Redovisningen i propositionen sker mot bakgrund av att riksdagen våren 1980 begärde att en fullständig genomlysning av frågan om ett slopande av nuvarande system med dagarvoden för kommittéuppdrag till förmån för andra former av ersättning borde ske i det arbete med en allmän översyn av utformningen och storleken av ersättningen för olika statliga bisysslor som pågick inom regeringskansliet. I det sammanhanget borde också en närmare analys göras av orsakerna till den kraftiga förskjutning mot en ökad andel av konsultationer som skett.

Föredraganden anmäler nu att den allmänna översynen av utformningen och storleken av ersättningarna för olika *statliga bisysslor* har avslutats. Den har bl. a. resulterat i en större enhetlighet i arvoderingen av uppdrag som ledamot i statliga styrelser och nämnder samt en viss uppräknings av utgående arvoden. Arbetet med att på motsvarande sätt åstadkomma en större likformighet vid arvoderingen av uppdrag som ordförande i sådana styrelser och nämnder fortsätter. Översynsarbetet har omfattat också ersättningen för kommittéuppdrag.

Vidare anmäls i propositionen att konsekvenserna av att slopa *dagarvoden* och byta ut dem mot andra former av ersättning för kommittéuppdrag nu har ytterligare övervägts och analyserats. Enligt föredragandens mening visar analysen av de olika förslag till alternativa ersättningsformer som förts fram att dessa skulle ställa sig dyrare för staten. Förslagen bör därför inte genomföras.

Vad gäller *konsultkostnader* framgår av redovisningar att fem departement svarade för den helt dominerande delen av dessa. Industridepartementets andel var så stor som mellan en tredjedel och drygt hälften av de totala kostnaderna för konsulter.

Den främsta orsaken till industridepartementets höga siffror är enligt föredraganden den expansiva utvecklingen inom det energipolitiska området och att den kompetens som har efterfrågats i stor utsträckning inte funnits tillgänglig inom statsförvaltningen.

Samtidigt har den statliga verksamheten inom energiområdet byggts ut

under 1970-talet. Detta har till stor del skett i organ som har kommittéstatus. Budgetåret 1980/81 belastade dessa organ kommittéanslaget med ca 23 milj. kr. Särskilt energisparkommittén har mycket stora konsultkostnader, budgetåret 1979/80 inte mindre än 19,8 milj. kr. Dessa kostnader hänför sig till största delen till inköp av informationstjänster i samband med de sparkampanjer som kommittén på regeringens uppdrag genomfört och inte till egentlig utredningsverksamhet.

Föredraganden konstaterar att det många gånger kan ställa sig ekonomiskt mer fördelaktigt för staten att tillfälligt förstärka sin kompetens med konsultinsatser än att bygga upp en egen kompetens som det i längden kan vara svårt att nyttja fullt ut.

Genomgången visar på en kraftig höjning av timersättningen för konsulttjänster.

I propositionen drar föredraganden följande *slutsatser* av den företagna genomgången. Som ett led i regeringens verksamhet med att effektivisera kommittéarbetet är det av yttersta vikt att konsulter i fortsättningen engageras först när statsmyndigheternas egna resurser visar sig otillräckliga. Det erinras om att regeringen tidigare uttalat att i första hand statskontoret och riksrevisionsverket bör komma i fråga då behov av utredningsuppdrag inom deras kompetensområde uppkommer. Regeringen har vidare ålagt alla kommittéer att göra upp en plan för utredningsarbetet och ange den beräknade kostnaden för fullgörandet av uppdraget.

Vidare understryker föredraganden behovet av att tillämpa affärsmässiga principer vid upphandling av konsulttjänster. Detta torde bidra till att hålla kostnadsutvecklingen för denna typ av tjänster under kontroll på samma sätt som sker vid annan upphandling.

Föredraganden hänvisar slutligen också till den utbildning av anställda i kommittéväsendet som pågår. Syftet med utbildningen är att effektivisera kommittéarbetet.

Utskottet

Utskottet finner den redovisning som lämnats i propositionen värdefull.

Utskottet vill – i likhet med vad riksdagen gjort vid ett flertal tidigare tillfällen – starkt understryka värdet av att vi har ett effektivt arbetande offentligt utredningsväsende. Detta utgör ett betydelsefullt inslag i vårt demokratiska styrelseskick genom att det underlättar för oppositionspartier, folkrörelser, närings- och intresseorganisationer att delta i den offentliga debatten och att påverka reformarbetet.

Denna grundinställning hindrar inte att kostnaderna för kommittéväsendet måste hållas under kontroll. Föredraganden anger ett antal åtgärder som

vidtagits eller som planeras i detta syfte. Utskottet välkomnar dessa. Utskottet noterar också att antalet nya utredningar som tillsatts av regeringen synes ha gått ned på senare tid. Riksdagen bör också för egen del visa återhållsamhet när det gäller att begära nya utredningar.

Redovisningen visar enligt utskottets mening emellertid att kostnadsutvecklingen inom kommittéväsendet kontinuerligt behöver följas. Regeringen bör överväga lämpligheten av att i samband med den årliga kommittéberättelsen, vid sidan av de översikter som nu lämnas, analysera också kostnadsutvecklingen. Vad som vidare behöver övervägas är att tidsbegränsa sådan utredningsverksamhet och försöksverksamhet som bedrivits i kommittéform under mycket lång tid samt att, vid behov av större summor för exempelvis informationskampanjer, begära särskilda medel härför av riksdagen i stället för att låta kostnaderna belasta kommittéanslagen.

Utskottet har noterat de synpunkter på kommittéväsendet som, insatta i ett större sammanhang, förs fram i motion 2547 (s). Dessa synpunkter ansluter nära till vad som anförs i förevarande bilaga till kompletteringspropositionen och överensstämmer med utskottets egen uppfattning. Den översyn av kommittéväsendet som motionärerna uttalar sig för bör enligt utskottets mening emellertid äga rum kontinuerligt och inte genom att en särskild utredning tillsätts.

Vad utskottet här anfört med anledning av vad som anförs i proposition 150 bilaga 3 rörande kommittéväsendet bör ges regeringen till känna.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av proposition 1981/82:150 bilaga 3
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet
anfört.

Stockholm den 27 maj 1982

På finansutskottets vägnar

ERIC ENLUND

Närvarande: Eric Enlund (fp), Kjell-Olof Feldt (s), Lars Tobisson (m), Rolf Rämgård (c), Paul Jansson (s), Arne Gadd (s), Bo Siegbahn (m), Per-Axel Nilsson (s), Karl-Anders Petersson (c), Anita Gradin (s), Roland Sundgren (s), Torsten Karlsson (s), Staffan Burenstam Linder (m), Tore Fritzson (c) och Åke Persson (fp).

